Ч. 289. Львів, субота дня 30. (17). грудня 1911. Річник XV.

ПЕРЕДПЛАТА на **„РУСЛАНА“** виносить: **в Австриї:**

на цілий рік . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублїв; з висилкою двічи в тижни 6 долярів або 12 рублїв; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакциї ч. 1484.

Конто почт. щадницї ч. 98.704.

РУСЛАН

християньско-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5 год. по полудни. — **Редакция, адміністрация** і експедиция „Руслана“ при **ул. Хмельовского ч. 15, II. поверх.** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередну застоугу.

Рекламациї лише неопечатані вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по ц 20 с. від стрічки, а в „Надіслім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

Наша преса.

В нашому суспільному житю все робить ся не так, як у людий.

Загалом все!

І полїтика, і робота просьвітна — виімок робота економічна і то не цїлком, як слїд. Всьо робить ся без розумно вироблено го пляну, без тривкого підкладу. На кождім кроцї в сїй роботї так і пробиває ся недостача образованя, вишколеня і культурности.

У нас не відчуває ся потреби образованя. Образоване кінчить ся звичайно — з виїмкою незначного числа одиниць і то припадково — з опущенєм шкільної, зглядно унїверситетскої лавки.

Що більше! Навіть люди, що ведуть окремі, важні дїли суспільної роботи, для котрих конечне є дальше заводове образоване — цїлком занедбують єго з великою шкодою для дотичної справи і взагалї.

Возьмім на сей раз під розвагу нашу руску пресу в Галичинї. У них знайдемо незаперечне потверджене повисших висказів.

Найбільше розповсюдженою у нас є до тепер национал-демократична преса. І все одно, чи се „Дїло“, чи „Свобода“, чи „Народне слово“ — з кождої пробиває ся і аж надто разить необразованість, не говорячи вже про недостачу навіть примітивної культурности. В сих часописях (не виключаємо і радикальної та социялїстичної) не знайдете на лїк предметовости, не відшукаєте змісту, а натомість наткнете ся мов на купу уличної, огидливої, безсоромної лайки, на море безосновних клевет, фразерства і пустомельства. Сим годує, веде ся і образує ся як інтелїґенцию, так і широкі верстви безкритичного селяньства.

Бо у нас часописи мають на цїли також образувати читачів, огладжувати їх культурно і повинні защіплювати в них почутє вравди, предметовости.

„Образоване“ „Дїлом“ нашої інтелїґенциї оставимо на боцї. Застановимо ся над сим страшним, варварским „образованєм“, яким наші популярні часописи оголомшують народні верстви.

Сї часописи під теперішню хвилю є для селян тим, чим сїрники для дїтий, оставлених лїтом дома без догляду.

Хто слїдить за житєм на селї, сей сьвідомий сеї грози аж надто.

„Сьвідомійші“ селяни, в страшенний спосіб улягають деморалїзаючому впливови сих часописий.

Не далекі часи, перед 10-роками наш „сьвідомійший“ селянин під впливом печатаного слова змінив ся значно. Тодї ще, той селянин був моральний, а за тим значить чесний і характерний. Сегодня сї прикмети приголомшені, як не знищені в нему пресою, якою єго годують. Натомість розбурхані в нему протикультурні, грубі, неблагородні інстинкти. Він партийно розфанатизований і засліплений в цїлковитій несьвідомости пустими, але грімкими кличами своїх провідників. Тому десять років взад наш селянин гидив ся здеморалїзованою одиницею в селї, погорджував нею. На гомін уличної лайки він паленїв від сорому і картав за се остро здеморалїзованого.

А сегодня?

Сегодня — наш селянин не годен вже розібрати чільного зерна чесноти від полови деморалїзациї.

А так! Бо наші редактори приняли цїлий словар крепких слів уличної лайки і нагодували сим своїх наївних читачів! В сей спосіб затерто у них ніжне почутє чесноти.

Що тижня переглядаємо нашу популярну пресу. Чого она навчає, куди веде свого читача, які взнеслі прикмети вироблює в нему, які ширить ідеї?

Про се говорить найкрасше зміст сих часописий. Містять они отже пустих слів велику силу і більше нїчого і то шкідливих як їдь гадини слів!

Бо чиж не є се трійливою їдию, коли така часопись попри иншу деморалїзацию вливає в него розпуку і знеохочує єго від певних, культурних способів боротьби за свою красшу долю, і переконує, що все можна здобути лише погрозами, криком розпуки, нарікання і вкінци „хлопским параґрафом“, себ то колом?!

Чогось иншого, конче потрібного для культурного підєму, що образувало би читача і вироблювало в нему справдешню ідейність — не знайдете в наших популярних часописях.

І тим то ся популярна преса дуже мало дає хісна некритичному й неочитаному читачеви, а натомість наносить єму і народній справі багато діймаючої шкоди, котра колись дуже болючо відбивати ся буде на нашому суспільному житю.

Є дві причини сего лиха.

Перша — се необразованість редакторів сих часописий. Они — то люди, що мають заледви образоване середної школи і то не все і недостаточне. Поза сим они не працюють далї над своїм образованєм і обмежують ся лише на читаню дневників тай на тому конець. Впрочім популярні т зв. „народні“ часописи не мають постійних редакторів. Є ними переходові людцї, звичайно академики, котрим дає ся в сей спосіб удержане на час студий. Вироблених публїцистів народних нема у нас, бо „обставини сему не сприяють“..

Другою причиною невідповідного змісту часописий — се вплив на них дотичної партиї в напрямі крайно тенденцийнім. Тут звичайно буває у нас так, що партия має на увазї не добро читачів свого орґану, лише інтерес власний, звичайно безхосенний для загалу читачів.

Не диво отже, що дїйсного поступу, культурного підєму і запоруки на здобутє красшої долї не видати у нашого народу.

Тож на сю злочинну роботу „народної“ преси не можна дальше глядїти байдужно.

На се повинна глянути тверезїйше наша інтелїґентна суспільність, котрій лежить на серцї добро свого народу і запобічи дальшому деморалїзованю люду такими часописями. Треба конче уздоровити народну пресу і то як найскорше! А коли се не вдасть ся, то чей знайдуть ся у нас дїйсно культурні, ідейні інтелїґентні одиницї, котрі зможуть основувати для народу таку часопись, котра би справдї відповідала своїй великій взнеслій, цїли, котра вироблювала би в наших народних верствах ідейність і культурність і котра би здорово осьвідомлювала сї верстви, та вела їх шляхом правдивим і певним до яснїйшої будучини.

Про се треба негайно і конче подбати!

М. н.

Олександер Барвіньский.

СПОМИНИ

з мого житя.

(Дальше),

Вислїд візитациї інспектора д-ра Черкавского був для мене зовсїм користний, а хоч я тілько розпочав учительский завід і не мав ще потрібного педаґоґічно-дидактичного підготовленя і досьвіду, то не стрітив мене ніякий закид непоправности в научуваню повірених менї предметів з боку інспектора. Се ще скріпило у директора Солтикевича довірє, з яким він до мене відносив ся з самого почину служби. Так н. пр. за весь час трилїтної служби в бережаньскій ґімназиї повірював менї директор в V ій клясї науку польскої мови, котра відбувала ся на основі давних Wypisów для висшої ґімназиї ч. I., де були поміщені крім старопольских памятників також виїмки з Короледворскої Рукописи і Слова о Полку Ігоревім. Я учив в сїй клясї також рускої мови після давного пляну на основі Хрестоматиї Я. Головацкого (опісля також старинної історії), а знанє обох язиків добуте на основі викладів і фільольоґічного семінара проф. А. Малецкого стало менї в добрій пригодї. На науку рускої мови, тодї вже предмету зглядно обовязкового, вчащали також деякі Поляки і з успіхом учили ся навіть старословеньскої мови і граматики і тим способом поглублювали знанє і розумінє старопольщини.

Чималі трудности мав я з наукою рускої мови в VII-ій клясї, котру я обняв по Іванї Бербицкім. Він розпочав був науку в сїй клясї з почином шкільного року на основі Хрестоматиї Головацкого, читав з учениками старорускі билини, поміщені в додатку сеї книжки і піддавав уже ученикам на основі лектури погляди про „общерусскій литературний языкъ“, як се я міг впевнити ся з поправлених ним задач, по нїм обнятих. Я відразу зірвав з сею дорогою і перейшов до нової, народної доби українсько руского письменьства від Котляревского і всї ученики, окрім одного Білиньского, котрий очивидно перенятий був поглядами Вербицкого, почали писати задачі кулїшівкою. Одначе ся наука не була легка, бо не було анї шкільного підручника відповідного (Читанка Ал. Тороньского не була одобрена Радою шк. кр), анї словаря, анї хоч би коротенького огляду розвитку нашого письменьства. Отже треба було самому промощувати тут собі дорогу, починати орати сей занедбаний переліг, підготовляти собі лектуру пригідну для учеників і потрібні до сего поясненя історично-лїтературні і критичні. А подібні трудности, хоч не в такій уже мірі, зустрічав мій товариш заводовий і мій сусїд К. Лучаківский, котрий учив рускої мови в VI. кл. і в низшій ґімназиї на основі уживаної ще тодї, а вже зовсїм застарілої Читанки В. Ковальского, на взірцях написаних переважно язиковою мішаниною. Отсї трудности і недостачі були предметом частих нарад поміж нами і се іменно зродило в нас обох гадку, забрати ся до спорудженя відповідних підручників шкільних. Ще з кінцем 1868 р. дістав я від члена Ради шк. кр. о. В. Ільницкого візванє, щоби я взяв ся до спорудженя читанок для висшої ґімназиї на основі коротенького ним предложеного начерку. К. Лучаківский забрав ся тодї до руских читанок для низших кляс, а я розпочав роботу над Читанками для висшої ґімназиї, в котрих мали бути подані взірцї з устної словесности народної і твори українсько руских письменників XIX. столїтя.

Задача, якої я підняв ся, була на ті часи незвичайно трудна. Передовсїм не було ще у мене потрібного досьвіду, бож я тілько що почав учительску службу, а до того крім петербурскої Основи, Вечерницї, Мети, Правди і деяких видань творів инших письменників не було нїякогісенького підготовленя і оброблення. Творів деяких українських письменників не можна було тут дістати. Одначе сї трудности мене не спинили і я забрав ся живо до роботи, до вибору виїмок з ріжних письменників. В сїй роботї були менї вельми помічними деякі з моїх учеників, як покійний давно Рущицкий, брати Огоновскі, Кахникевич і деякі инші, котрі з великим пожертвованєм часу і труду переписували менї визначені мною виїмки з устної словесности і з письменників.

Але до історично-лїтературних і біоґрафічних відомостий не було майже нїяких підготовлених робіт, котрими можна би було покористуватись при укладї такої читанки; треба було самому вести переписку з деякими письменниками, розвідуватись, збирати і укладати. З галицкими і буковиньскими письменниками можна було собі ще сяк-так порадити, алеж як добути потрібних відомостий про українських письменників? В сїй потребі нагадав я собі Миколу Лисенка, що студиював тодї музику в Липску. З ним я познакомив ся був підчас єго переїзду через Львів у 1867 роцї і з того часу з ним переписував ся. До него звернув ся я отже з просьбою о поміч в сїй важній для науки рускої мови справі. Молодий тодї наш музик-композитор само про себе не міг сам менї помогти в такій справі, бо се не входило в обсяг єго заводу. Однак дав менї дуже щиру і добру раду, звернути ся до П. Кулїша, котрому він вручив мій лист. На сей лист я вже від Кулїша дістав письмо з 9. (21.) цьвітня 1869 року. З того часу почала ся між мною а Кулїшем переписка, котра тривала аж до липця 1890 р. і містить у собі богато вельми важних і цїкавих поглядів, кидає сьвітло не на одну справу, а може також причинити ся до доповненя оцїнки знаменитого українського письменника і дїяча.

Робота ішла з підмогою моїх помічників так живо, що я до почину переписки з Кулїшем мав уже виготовлені майже всї виїмки з письменників народної доби, а тепер ще тілько треба було приладити вибір з устної словесности і біоґрафії письменників, котрих твори мали війти до Читанки.

Лїтом 1869 року вертав Кулїш з побиту свого у Празї і Віднї на свій український хутір і по дорозї 27. липця досьвіта приїхав до Шляхтинець, де я перебував у родичів з братями Осипом і Володимиром. Тут ми вперше лично познакомили ся з тодїшним провідником українсько-руского руху, але про се опо-

В. Адамский Дивани. — Портиєри. — Фіранки. — Стори. — Bonne femme. — Материї мебльові.
Львів, Готель Жоржа
Цїни знижені

Єще раз „Ниві“.

„Нива“, чисто сьвященичий орґан, хоча й відпекує ся партийности, однак вірна заключеному союзови з лїберальною пресою национал-демократичного сторонництва, бажає конче погодити їхню полїтику зі своїм сьвітоглядом, не добачуючи при тім у своїм апостольстві, як чим раз дужче підчиняє ся лїбералїзмови, з утратою своїх властивих інтересів. Взірцем, як годять ся дві диаметрально противні ідеї, най послужить становище „Ниви“ в справі виступленя сьвящеників зі станїславівскої „Бесїди“ або рецензия з нагоди появи книжки „В імя правди“, з паралельними статями в тій самій справі в „Дїлї“ та инших тогож покрою часописях. Образцем, як християньско-католицкий сьвітогляд „Ниви“, котрий потуряє лїберальним заблудженям национал-демократичних часописий, чим раз більше тратить ґрунт під ногами, є слаба, майже відрухова відпорність, на всякі богохульства, інсинуациї і клевети на сьвященьство і їх пастирів. Слушно замічає апольоґет Вайс[1]): „Hätten diese Prediger des Ausgleiches zwischen der katholischen Kirche und dem modernen Liberalismus, eine Vorstellung von dieser Sachlage, so müssten sie begreifen, dass dieser Ausgleich unter den heutigen Usmtänden genau dasselbe bedeutet, als wenn ein seiner Sache nicht mehr sicherer Herrscher mit dem Usurpator verhandelt, der ihn vom Throne stoszen will“.

Чим дальше в лїс, тим більше дерев каже польска пословиця. Таке саме і з „Нивою“, В своїй гордости, що ось то она лиш покликана надавати тон полїтичним переконаням духовеньства, посуває ся она до простої нетерпимости, коли почула, що хтось посьмів поглянути на єї редакторскі пальцї і осудив, звісні єї виступи „яко незгідні з достоїньством церковної часописи“[2]). Осьміляє ся зі свойого ареопаґу розписати навіть анкету „з візванєм, щоби тії, котрі голосували за резолюциєю на станїславівскім вічу духовеньства, оправдали свій крок і доказали, що „Нива“ є шкідлива Церкві і народови“.[3]) Поминаючи, що віче не осудило цїлу „Ниву“ яко шкідливу Церкві і народови, а лише звісні єї уступи[4]), поміщуванє таких статий, як останна в числї 23. п. з. „В справі осудженя „Ниви“ на вічу в Станїславові“, знизило єї достоїньство до такого рода писем, що все на своє копито накручує ріжні анонїмні дописи. Менї здає ся, що коли хто сьвідомо і з переконаня заступаєсь за якусь справу, то цїлком не повинен підшивати ся під ніякі незвісні букви, котрі можуть не дуже то корисно сьвідчити про вартість та правдивість поміщеної дописи. Ще більше, коли се чинить сьвященик. Видно, що на ложне представленє ходу дискусиї і резолюциї не мав лиця підписати ся повним іменем.

Просьба єго „щоби редакция „Ниви“ приняла до відомости і не переставала уважати „н а с“[5]) помимо всього своїми прихильниками“, є дуже водянистої вартости. Бо і „м и“ одержали поважну скількість цїлком не анонїмних писем із львівскої епархії, котрі признаючи ухвалам віча повну рацию, явно заявили свою гадку за згідну зі становищем єго зглядом звісних статий в „Ниві“. „М и“ однак сей доказ довіря лїпше цїнимо, і він для нас є о много вартнїйший, ніж реклямові уривки незвісних дописцїв, котрими „Нива“ тїшить ся як заяць хвостом.

Вкінци, як звісно, незвісний дописець „Ниви“ сьвященик, назвав мою особу „звісною“. Такий придомок уживає ся в подвійнім значіню. Або коли кого хоче ся почтити, пр. звісний доктор богословія ітд., або в згірдливім значіню. (Приклади того певно будуть звісні для незвісного дописця). До приміненя того слова в першім значіню до моєї особи, не маю найменшої претенсиї — і моя звісність є хиба звісна незвісному авторови і годї припустити, щоби він мене хотїв так почтити. Тому то напевно припустити можу друге значінє слова „звісний“ до моєї особи, яко згірдливе, а в такім разї я собі випрашаю у незвісного автора всякого такого прозиваня. Най він собі єго заховає у своїм репертуарі, та уживає в товаристві собі звісних осіб.

Ще кілька слів до о. Редактора „Ниви“. Коли вже не маєте що поміщувати, то бодай на такі дописи, як висше, лишіть місце вільне і надрукуйте, що то сконфіскованє, щоби не давали згршеня, не висьмівали людий рівних Вам, та не висьвітлювали перед нашими спільними ворогами наших хочаб і правдивих хиб. Най не забуває о. Редактор, що такий спосіб провадженя католицкої акциї, поборюванє відтїнка тої самої, може більше радикально понятої ідеї, котру заступати є обовязаний, може спровадити єго до правди, яка криєсь в латиньскій пословицї „hodie mihi, cras tibi“.

О. Осип Фацієвич.

[1]) Lebens- und Gewissensfragen der Gegenwart.

[2]) Протокол епархіяльного віча в Станїславові.

[3]) „Нива“ ст. 733.

[4]) „Руслан“ 283. статя „У відповідь „Ниві“.

[5]) pl. maiestaticus.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всїх реставрациях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

відаю в другій частинї споминів, а поки що в додатку до першої частини подаю переписку з М. Лисенком і Кулїшем. Кулїш провів у Шляхтинцях півтора доби, а протягом сего часу обговорили ми всякі наші справи.

Сею нагодою покористував ся я і предложив Кулїшеви готову вже майже рукопись Руской Читанки для висшої ґімназиї. Переглянувши рукопись, поробив він менї ще деякі замітки і я з кінцем вакаций міг уже вислати рукопись до Ради шк. кр. В Радї шк. кр. була тодї окрема комісия для руских книжок, в котрій проводив о. Ільницкий, а в склад єї входили проф. Михайло Поляньский, др. Ом. Огоновский, др. І. Шараневич, Партицкий, А. Вахнянин і ин. Ся комісия впровадила деякі доповненя (в II. і III. части) і додатки (вставлено н. пр. Дїдицкого твори) та зміни, а вже в 1870 р. вийшла перша часть моєї Руской Читанки: Устна Словесність (стор. 54) з Поглядом на Устну Словесність, на основі присланого менї Кулїшем Накидку, а в 1871 р. появила ся II. часть, котра містить Писану Словесність виїмки з письменників з біоґрафіями) закінчені Шевченком, а також III. часть, в котрій подані виїмки з творів письменників, після Шевченка. У виїмках галицких письменників, і в біоґрафіях задержано ще правопись після граматики М. Осадцї, а у виїмках з устної словесности і вчасти з буковиньских та україньских письменників введено вже кулїшівску і тим положено почин до зміни правописи в школах.

(Конець І. частини буде).

Наради делеґаций.

Вчера перед полуднем зібрала ся **угорска делеґация**.

Предсїдником вибрано Людв. бар. Лянґа, заступником Авг. ґр. Зіхого. Лянґ зложив іменем делеґациї чолобитню королеви, причім висказав радість з поправи стану здоровля монарха.

Мін. Буріян предложив іменем спільного правительства 4-місячну буджетову провізорию.

Відтак замкнено повне засїданє, а зібрала ся комісия чотирох делеґатів на передвступні наради над буджетовою провізориєю.

На сїм засїданю виголосив мінїстер заграничних справ ґр. Еренталь таке expose про міжнародне положенє:

Коротка вступна сесия делеґаций дає менї бажану нагоду висказати ся про заграничне положенє. Супроти военного стану між Італїєю а Туреччиною зрозуміє комісия, що в своїх виводах мушу перестерігати значної резерви.

Панове президенти мінїстрів зложили дня 22. жовтня с. р. заяву безсторонности монархії супроти конфлїкту, про котрий власне я згадав. З тих заяв довідала ся прилюдність, що австро-угорска дипльоматия старала ся також в часї военного стану найти основи для закінченя конфлїкту. Ті змаганя не довели до успіху, однак що до сих змагань находимо ся в повній згодї також з иншими безсторонними державами і маємо надію, що в даній хвилї наші стремлїня покінчать ся успішним вислїдом. Як найщирійше бажаємо скорого покінченя італїйско-турецкої війни, бо веде ся она між двома державами, з котрих з одною лучить нас союз, а з другою приязні відносини. Заінтересованє наше справою привернення мира є тим сильнїйше, що дальша війна могла би викликати небезпеку для status quo на далекім Сходї. Маємо надію, що до такої небезпеки не прийде, бо італїйске правительство зараз по вибуху війни в недвозначний і прилюдний спосіб казало заявити, що бажає придержувати ся своїх дотеперішних полїтичних засад, котрих цїлию є удержати status quo на Балканї. До того рішеня примінила Італїя своє становище. Наша надія полягає дальше на бажаню всїх більших держав, щоби status quo на Балканї устеречи перед всяким заколотом. Правительства балканьских держав дали не лише мирові заяви, але — як думаю — змагає ся там також до уникненя небезпек і жорстокости війни. Турецке правительство старає ся удержати прилюдний порядок мимо дуже трудних відносин. Можна лише мати найгорячійше бажанє, щоби ті змаганя витривали до хвилї заключеня мира, котрий — хочемо вірити — удержить не зменшену повагу і силу Туреччини на Балканї; в тім лежала би нова запорука мирових взаємин Туреччини і балканьских держав.

Основи нашої полїтики остануть очивидно не змінені. Опираючи ся о наші випробовані союзи і приязні відносини з иншими державами, найголовнїйшою задачою нашої полїтики буде причиняти ся до чесного для обох сторін покінченя війни, котра також і для инших країв не є безпечна.

Подібно як і инші держави інтересовані в конференциї в Альджесірас, повідомлено нас в своїм часї про військові операциї, які Франция і Іспанїя були змушені підприняти в Мароку для оборони своїх інтересів. Ми висказали тодї бажанє, щоби усталені в Альджесірас 3 засади а іменно: ненарушимість держави шерифа, господарске рівноуправненє і вільна торговля, не були зменшені і щоби на дальше обовязували.

В ходї подій нїмецке правительство було приневолене до порозуміня з французким правительством для тривкого запевненя тих основ. Дотичну заяву нїмецкого правительства з 30. червця с. р. ми приняли до відома з найгорячійшим бажанєм успішного вислїду розпочатих переговорів, а також при сїй нагодї ми підчеркнули, що нам, ізза недостачі безпосередного полїтичного інтересу в Мароку, ходить лише о се, щоби наші дуже великі купецкі відносини в Мароку були хоронені перед всякими перепонами Нїмеччина осягнула вдоволяючу умову без посередництва инших держав. Ми не обмежали ся однак в тій справі лише до добрих бажань. Згідно із становищем, яке австро-угорска дипльоматия занимала від початку мароканьских спорів, ми стреміли і мали змогу дїлати в дусї мирного покінченя справи.

Підписану дня 4. листопада с. р. нїмецко-французку умову ми приняли з живим вдоволенєм не лише тому, що звернено на мирову дорогу справу, яка непокоїла від ряду лїт, але із сеї причини, що та умова не зміняє в нїчім господарских засад, уложених в Альджесірас.

Австро-Угорщина була і буде все пірпорою заховуючих стремлїнь в Европі і на далекім Сходї. Піднесенє нашої оружної сили наступає виключно для власного безпеченьства і в цїли спромоги разом з нашими союзниками виступати за справою загального мира. Для сповненя задач в справі удержаня мира і оборони інтересів монархії, оружна сила вимагає конечного скріпленя через побільшенє єї чисельного стану. Ту потребу має сповнити ся предлогами, внесеними давнїйше до обох парляментів. Парляменти можуть віддати за ними свій голос зі спокоєм, бо сею дорогою як найсильнїйше піддержать мирове дїло монарха.

Мінїстер війни Авффенберґ представив теперішний стан армії що до єї материяльного і персонального складу. Під сим зглядом не достає на жаль богато потрібних, навіть конечних річий.

Щоби сему зарадити, треба очивидно гроший і належить запитати, чи є они до диспозициї. Мінїстер виступає проти хибного погляду, наче би всякі середники, ужиті на військо, були жертвами.

Про жертви лише тодї можна би говорити, єсли би процент загальних видатків, припадаючий на військо, був нерозмірно високий. Бесїдник підчеркує наглий полїтичний і господарский зріст аж на становище сьвітової великодержави пруско-нїмецкої держави в наслїдок горячої дбайливости про оружну силу.

Дальше зазначує бесїдник, що з 100 мілїонів, котрі коштувало пересиленє ізза прилуки, можна було значну часть заощадити, наколи би ми були в попередних лїтах вивінували належито армію.

Ряд успішних обставин, розумна дипльоматична полїтика, та военні приготованя на велику скалю, поправили протягом одної зими наше положенє, а вірний і сильний приятель в лискучім оружю забезпечив нас з заду, котрої то забезпеки ми не могли в тім часї безусловно виречи ся.

Мінїстер підчеркує, що протягом останного шестилїтя Нїмеччина видала на військо 15—18 проц. загальних державних доходів, Росия 23 проц., Франция 30, Анґлїя 40, Італїя 21—24, а Австрия ледви 12—13·6 проц. Нашого військового буджету, котрий обнимає 12 проц. загальних доходів державних, певно не можна називати „молохом“.

Було би нельоґічним хотїти мало лише зробити для оружної сили, а мимо сего вимагати успішних державних і торговельних переговорів, жадати, щоби нас респектовано і домагати ся доброго місця для себе „на сонци“.

Консеквентне примінюванє такої нельоґічности мусїло би довести до катастрофи.

Нам не вільно ухиляти ся від поступу, або радше від дорівнуваня иншим народам. З певностию ми є дуже мирово настроєні, але нам не вільно забути про се, що ми є державою, положеною в самім осередку Европи. Певно нїколи нїчого не хочемо і не будемо хотїти від нїкого, але може лучити ся, що хтось другий чогось від нас захоче(!!) чого ми не могли би єму радо дати. Тому мусимо дбати про се, щоби устрій війска полїпшити під кождим зглядом.

Персональний стан є ще о много гірший від материяльного стану. Стан сей є прямо розпучливий. Нинї не достає до виповненя наших і так малих кадр поверх 30.000 людий. Так лихо ще нїколи не було. Прямо неможливо удержати на дальше такий стан річи. Предложені нинї військові закони мають основу, яка відповідає духови часу і є дїйсним улїпшенєм армії. Мінїстер поручає чим скорше їх полагоду. Провідною думкою військових предлог є погодити вповнї військові домаганя з господарскими зглядами та як найдальше заспокоїти слушні домаганя.

Мінїстер закінчив словами: Є угорска пословиця: „не зачіпай Мадяра!“ Ту пословицю є з силї делеґация зробити правдою, бо мінїстер мусить щиро признати, що на разї не було би неможливим „зачіпити Мадяра!“

По дальших нарадах мінїстер Авффенберґ у відповідь на численні запити сказав, що справу підофіцирів полагоджено на дїйсно зміненій основі. Полагода сеї справи є конечностию, щоби можна було з цїлим спокоєм приступити до заведеня 2-лїтної військової служби.

Природною є річию, що уложену з правительством проґраму видатків до 1912 р. приняв бесїдник з хвилею обнятя свого уряду.

Відтак принято буджетову провізорию в розправі загальній і подрібній, та ухвалено, щоби висказане делеґациєю довірє для полїтики мінїстра заграничних справ було також зазначене в звітї комісиї.

Нинї перед полуднем відбуде ся друге повне засїданє угорскої делеґациї.

Австрийска делеґация. О год. 5. по полудни відбуло ся повне засїданє австрийскої делеґациї. Мін. Еренталь покликав на предсїдника по віцї п. Шлеґля, котрий отворив делеґациї. Предсїдником вибрано п. Добенінґа, котрий подякувавши за вибір, зазначив, що в сїй сесиї найдуть відгомін ті повні значіня події, котрі мало що не довели до европейских непорозумінь. З заяв міродатних сторін зможе населенє держави пересьвідчити ся, що поважною задачою одвічальних чинників є піддержувати всякі змаганя, котрі причиняють ся до удержаня мира. Предсїдник підніс оклик на честь монарха, котрий делеґати повторили три рази.

Містопредсїдником вибрано п. Мервельда; по виборі секретарів і господарів відчитано впливи.

Мін. ґр. Еренталь вніс предлогу

в справі покритя спільних видатків на 4-місяці 1912 р.

На внесок делеґата Маркля вибрано комісиї і уповажнено президию, щоби маючі війти предлоги передавала прямо комісиям.

Слідуюче засіданє нині о год. 9. рано. На дневнім порядку буде буджетова провізория.

Політичний огляд.

Заграниця.

Італійско-турецка війна. Турецке міністерство війни оголошує урядово подробиці великої турецкої побіди коло Тобрук, віднесеної дня 22. с. м. над італійскими відділами, мимо того, що Італійцям помагала на суші артилерия воєнних кораблів, стоячих в порті. Іменно заатакували 2 турецкі і арабскі колюмни кріпость, якої боронив полк італійскої піхоти, полева батерия, батерия кріпостної артилериї, відділ канонірок і швадрон кавалериї. Борба тревала 12 годин і мимо пушочного огню 14 італійских воєнних кораблів, кріпость дістала ся в турецкі руки. Цілу компанію італійскої кріпостної артилериї в пень вирубано. Серед Італійців погибли 3 офіцири. По турецкій стороні згинув шейк Мерт, котрий разом з 6 синами взяв участь в борбі. Турецкий підпоручник Неджіб здобув 3 італійскі машинові карабіни, а четвертий без шкоди взяв на плечі і заніс неушкоджений до турецких рядів.

Турецке правительство одержало вість, що італійска фльота проектує напад на остров Родос, щоби знищити тамошну телеґрафічну стацию без дроту. Наслідком того ґарнізон на острові Родос скріплено. Привезено там 2.000 піхоти разом з відповідним воєнним материялом, а перевіз відбув ся на рибацких човнах, щоби не звернути на сю акцию уваги Італійців.

„Temps“ доносить з Риму, що італійске правительство, видячи безхосенність дотеперішної війни, рішило розтягнути воєнну акцию на нові области турецкі.

В Киринайці проводить турецким військам Енвербей, який умів зосередити значні військові сили і заосмотрити їх в добру артилерию і потрібні воєнні материяли. Турецке правительство зуміло заанґажувати знова кількох летників, між ними одного з Австриї, п. Бертайль. В пригожій порі літаки будуть вислані до Триполісу.

Три полки піхоти, що від довшого часу стоять змобілізовані в Неаполі, відідуть сими днями до Триполісу.

Балкан кипить. Внутрішна македоньска орґанізация приготовляє на весну 1912 року цілий ряд замахів на велику міру в Македонії, щоби в сей спосіб звернути увагу Европи, що молодотурецка система не перевела реформ, що могли би викликати довірє у християньского населеня. Отже тому звертає ся християньске населенє до Европи, а передовсім до Росиї і Анґлії, щоби приневолити сї держави до вмішаня в хосен македоньских християн.

N. fr. Presse доносить із Скоплє під датою 27. с. м., що члени ворохобного комітету болгарского замордували 5 музулман із Боснї і 1 женщину в Старій Сербії. Сей злочин викликав нечуване обуренє серед магометаньского населеня.

В перскім пеклї. Про напад на анґлійского консуля Смарта в Шірас доносить Б. Райтера, що довершило єго 800 людий. Консуль є ранений і находить ся біля Касерун. Вислано війско на поміч.

Ворохобня в Китаю. Годі предвидіти вислїд переговорів в Шанґаю. Як зачувати, ухвалили ворохобники на вчерашнім тайнім засїданю, на случай розбитя мирових переговорів, ще в сїм тижнї помашерувати на Пекін, щоби приневолити Юаншікая до висловленя ясної і рішаючої відповіди на жаданя ворохобників.

Бюро Райтера сповіщає, що вожд китайских ворохобників Шанютсен, який доси перебував за границею, а нинї вертає до Китаю, буде імовірно вибраний президентом провізоричного правительства.

Аґ. „Exchange Telegraph Comp.“ доносить з Тієнтсіну, що цїсарска родина рішила оставити Пекін.

Бюро Райтера сповіщає: Цїсарева вдовиця, Юаншікай і манджурскі князї по довгих нарадах рішили приняти предложи мирової конференциї в Шанґаю. Супроти того поручено кабінетови скликати нову конференцию і повідомити представників в Шанґаю, що єї рішеня без огляду на постановлену нею форму правлїня будуть для престола обовязуючі. Престол є готов абдикувати, коли конференция признає абдикацию одиноким виходом з кризи. Не знати однак, чи шанґайскі представники згодять ся на сю нову проволоку.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Даниїла прор.; римо-кат.: Давида. — В недїлю: руско-кат.: Сьв. ОО. Сев.; римо-кат.: Сильвестра.

— **Із закордонної України.** З новим роком зачне виходити в Москві місячник в російскій мові „Украинская Жизнь“, що має стати трибуною українського житя в Росиї.

Серґій П. Шелухін сьвяткувати буде дня 1. січня 1912 року ювілей 25-лїтної лїтературної та громадяньскої діяльности. Одескі Українцї пильно заходять ся пошанувати достойного ювілята.

— **Ювілей укр. письменника.** Дня 1. січня 1912. минає 25 лїт з того часу, як у львівскій „Зорі“ напечатано першу поезию українського письменника і громадского діяча, Сергія Павленка.

— **Українські вечірки в Петербурзї.** Дня 14. і 18. с. м. відбули ся в Петербурзї дві українські вечірки-концерти. Першу вечірку впорядило студентске земляцтво політехнічного інститута. Відбували ся вечірки на користь сих земляцтв. Вечірка політехніків нічим особливим не відріжняла ся від звичайних московских вечірок. Більше уваги заслугує вечірка технольоґів, яку впоряджено в їдальнї інститута. Публики була сила. В салї, в проходах, в фойє, по східцях — скрізь не можна було протовпитись. Богато публики було в народних укр. строях. Помешканє убрано в рушники, запорожскими та народними малюнками. В буфетї продавали українські страви й напитки. Програма вечірки складала ся з двох відділів. Співали українськи пісні. Коли хор почав співати „Заповіт“, публика встала і слухала стоячи. Велике враженє зробила пісня „Ой Днїпре, мій Днїпре“, яку співав д. Швець. Взагалї сю вечірку — пише „Рада“ — можна вважати зовсїм вдалою. Публики було до 2.000 душ. Всї були дуже вдоволені. Було на вечірцї декілька Українців-депутатів державної думи. Між ними і о. Сендерко, який був і на вечірцї технїків.

— **Утеча з цареславн го „раю“.** Щоби успішнїйше насаджувати і утверджувати православіє в Холмщинї, епископ Євлогій спровадив за аґітатора в сїй цїли з Америки відомого пяничку, „писателя“ І. Я. Луцика. Виступав він по українських селах Холмщини на місиях устроюваних Євлогієм, як комедиянт. Євлогій перебирав Луцика за „батюшку“ і він виголошував проповіди до зібраного народу в українській мові. Рідне слово чуте в церкві, захоплювало людий і Євлогій затерав руки з радости і не жалував Луцикови нї материяльної помочи, нї „моральної“ оковити, без якої Луцик не годен і дихнути, а незабаром мав висьвятити сего „місионара“ на батюшку. Але пляни Євлогія розвіяли ся. Видко, Луцик порядно закоштував і добре пізнав цареславний „рай“, коли зрезиґнував з намірів стати „батюшкою“ і онодї утїк потайки з Хомщини до Галичини. Діставшись сими днями до Львова, проклинав між знакомими сю хвилю, коли виїхав до Росиї і казав, що навіть сам цар не зможе нічим вже заманити єго до свого „раю“. До Львова прийшов холмский „місионар“ бідний, без копійки. Мав одначе жмут своїх „сочиненій“, котрі закупив в него редактор „Русск. Слова“ п. Гануляк за кількасот корон і з сим Луцик махнув чимскорше до Америки, бо у Львові не міг довше гостити з огляду на давнїйші порахунки, які має з ним полїция. Ся подія з Луциком зробила на тутешних приклонників цареславія прикре, пригноблююче враженє. *М. н.*

— **Дещо з нарад старокурсних русофілів.** Польскі часописи зробили рекляму старокурсним русофілам, розписуючись per longum et latum над їх довірочними зборами. На дїлї явило ся на сих зборах около 30 людий, в більшій части Львовян. Настрій зборів можна виміркувати з того, що др. Король, не хотячи бути ґенералом без армії, заявив, що усуває ся цїлковито від полїтичного житя, бо не хоче бути колодою для чиєї небудь діяльности. Таку саму заяву зложив також о. Давидяк. Член редакциї „Галичанина“. Лисий негодував на напрям і „угодовий“ тон „Галичанина“. Деякі старокурсні русофіли, видячи свою страшну безсильність плакали, а инші поїхали домів з наміром станути під коменду Марущака. Sic transit gloria колишної „старорускої“ партиї.

— **День Цїсаря.** По причині бюлєтинів про здоровлє цїсаря, віденьскі дневники подають перебіг дневних занять старенького монарха. Цїсар, що все мешкає в Шенбрунї, встає перед зорею. Вже о пів до 4. рано звонить на камердинера, що помагає єму при одяганю, скоро споживає перше снїданє і о год. 4. засїдає до бюрка, при котрім з малими перервами остає до 5. год. по полудни. Від 4. до 7. рано полагоджує Цїсар оставші з попередного дня акти. О год. 7. рано приносять ординанси теки зі сьвіжими актами, які цїсар зараз отвирає. Точно о год. 9. рано являє ся шеф військової канцеляриї, ґен. Больфрас, почім приходить охмайстер двору, шеф кабінетної канцеляриї і о скільки сего вимагає потреба, поодинокі мінїстри. О 12. в полудне наступає мала перерва в працї і цїсар споживає друге снїданє, зложене з одного теплого мяса і чарки австрийского вина. Се снїданє подають Цїсареви на єго бюрку. По сїм снїданю, доки була погода, проходжував ся Цїсар до 1. год. по зарезервованій части шенбруньского парку, а тепер відбуває сей прохід по оскленій замковій ґалериї. О 1. год. засїдає Цїсар знова при бюрку і працює до год. 5, о котрій то год. подають цїсареви і знова при тім самім бюрку обід, зложений з зупи, леґуміни і склянки вина. По обідї монарх відпочиває, читає приготовлені для него витяги з часописий, а о пів до 8. удає ся до спальнї і о 8. год. є вже в ліжку. Цїсар любить дуже точність і все через цїлий день мусить все іти як в годиннику. Всї сї дни є подібні до себе, навіть в недїлї і сьвята не зміняє цїсар порядку своїх годин з сею ріжницею, що від 8. до 9. слухає Служби Божої в замковій церкві.

— **З Іркутщини** пишуть до „Ради“: Не так давно Іркутщина відкрита для переселеня. Бідолахи з України і сюди добились. Та тут ще тяжше, нїж там, серед українських злиднїв. Майже вся Іркутщина вкрита горами. Лїси по них непроходимі. Люди розселились тілько понад ріками. Управляти землю можна тілько на більш-менш рівних місцях серед гір. Та перш за все треба викорчувати лїс. Тут одному, двом робітникам і братись не варт, бо знесилять ся і з голоду загинуть. В лїтку сила мушки, а зимою 35—45 степенїв морозу. Хлїб родить ся дуже кепско. Просо тут зовсїм не родить. Жнива закінчують ся в кінцї вересня. Треба сказати, що десятину розкорчувати і приготовити до сївби тут коштує до 100 карб. Худоба теж дорога. Нашому селянинови тут — хоч лягай та вмирай.

— **Заступники учителїв народних шкіл.** Краєва Рада шкільна звернула ся до Видїлу краєвого з начерком заведеня — покищо в осїдку 10 окружних рад шкільних — заступників народних учителїв, котрі на випадок хороби дїйсного учителя, або инших перепон мали би заступати єго в науцї. Розходить ся головно о такі школи, в котрих є лише оден учитель, як в сїльских школах а передовсїм одноклясових. На початок покликало би ся 20 таких заступників учителїв, що потягне за собою видаток в кротї 30.000 К., котрий вставилоб ся вже в буджет на 1912 р. Краєвий видїл згодив ся на проєкт кр. Ради шкільної і заявив, що предложить єго соймови з внеском ухваленя на ту цїль потрібного кредиту, однак застеріг собі, що такі заступники учителїв мають учити в дотичній школї ще рисунків, писаня, співу і рахунків.

— **Самовбийча пошесть.** Онодї рано між годиною 6. а 7. на узгірю над Сяном при Річній улици стрілив до себе з револьвера в праву скрань Маркил Лаврецкий, учен. VII. кляси академічної ґімназиї у Львові, син о. Василя Лаврецкого, пароха Варяжа біля Сокаля. Причиною розпуки мала бути нещаслива любов(!!). Стан десперата, якого перевезено до шпиталя, є безнадїйний.

— **Пропаґанда православія.** До „Słowa polsk-ого (ч. 603.) пишуть з сокальского повіту, що окрім місцевини Теляж, приняла ся православна пропаґанда також по селах: Добрачин, де повстала каплиця, Боратин, Сїлець, Ульвівок.

— **Бурцев провокатором.** Звісний революционер Бурцев, що безнастанно всїх обвинувачував в провокаторстві, кого хотїв здискредитувати і своїми реляциями посїяв таке недовірє в революцийних кругах російских еміґрантів, що там нїхто нікому не довіряє, попав сам в підозрінє о провокаторство. Сими днями написав социялїст Дячков-Тарасов статю до „Париского Вѣстника“ в котрій звертаючись до Бурцева пише: „Ви, провокатор, як і всї ті, котрих ви демаскували. І коли ви не заперестанете в Парижі вашої плодотворної діяльности, то я возьму ся зараз до публїкована всїх тих документів, які посїдаю, а котрі з безсумнївною очевидностию сверджують вашу провокаторску ролю серед революционерів“. Такої гнили, яку принесла з собою російска революция, не знає ще мабуть істория.

— **Корабель в огни.** З Триеста доносять: Пароплав „Ізеа“, який є власностию товариства мореплавби „Dalmatica“, зайняв ся недалеко Роґозницї. Залогу виратував пароплав „Obrovac“. Горіючий корабель оставлено на жертву огневи.

— **Банкроцтво американьского банкира.** Банкир Адальберт Пуки з Колюмбії в станї Огіо в Сполучених Державах зголосив банкроцтво. Над єго майном завішено конкурс. Поміж пошкодованими знаходять ся може також і наші люди, що повернули вже до краю. Тому хто має до сего банку які претенсиї, зволить зголосити се у ц. к. консуля в Клевелянді, пересилаючи туди власноручно писані зголошеня, удостовірнені одним із консулятів Зєдин Держав.

— **Зїзд сионїстів.** В днях 24. і 25. с. м. відбули ся в Станїславові наради сионїстів при участи 200 відпоручників з краю. Обговорювано т. зв. палестиньску працю, краєву полїтику, становище партиї супроти соймової виборчої реформи, при чім візвано жидівских послів, щоби на случай покривдженя жидів в новій виборчій ординациї зложили мандати. Реферували др. Рінґель, др. Шпіндель і др. Райх. Ухвалено ряд резолюций, між тим резолюцию, жадаючу введенє обовязкової науки єврейскої мови і історії жидівства в школах для жидівских учеників. Рішено вкінци заняти обєктивне становище в руско-польских справах. — Жидівскі претенсиї навіть без резолюций вводять ся в житє, бо в їх руках гріш, а гріш нинї всесильний.

— **„Смерть“ в арештї.** Онодїшної ночи в часї сьвят стрінув патролюючий полїциянт на ул. Білїньских (городецке передмістє Львова) ватагу колядників, перебраних в найчуднїйші строї. На вид полїциянта колядники, що мабуть знали про недавний розпорядок львівскої полїциї, утїкли і сховали ся до брами одної каменицї. Полїциянт пішов за ними і ждав під брамою, поки не повиходять. Між тим оден з колядників, перебраний за смерть насьмівав ся через вікно І. поверха з полїциянта. Небавом прийшов полїциянтови на поміч полїцийний аґент і почав шукати за колядниками по цїлім будинку. Заглянув і на під і ту в однім кутику найшов перелякану „смерть“; инших колядників вже не було в будинку. Притиснена до стїни „смерть“, зрадила „incognito“ всїх инших членів „театральної дружини“ і остаточно полїция всїх їх арештувала і по переслуханю випустила на волю, розоруживши попередно „смерть“, котрій відобрано маску і деревляну косу.

— **Злодїйский гумор.** В пятницю перед латиньскими сьвятами зустріли ся на улици у Львові два добре нотовані злодії Брицкий і Комбієн. Перший з них приїхав з Жовкви, як улан за 6-дневною відпусткою, а Комбієн дезертирував з касарнї 30. п. п. як рекрут, в цивільнім одязї. Хотячи трохи забавитись, запропонував Комбієн Брицкому заміну одягів. Брицкий згодив ся на се і взяв на себе одяг Комбієна, а сей знова надягнув уланьский одяг Брицкого, заосмотривши ся підступом в єго посьвідку відпустки. І пішли до міста на забаву. Небавом попав однак Брицкий в руки полїциї і цїлі сьвята пересидів в арештї. Тимчасом Комбієн, звісний авантурник, також довго не видержав і счинив таку пекольну авантуру, що військова патруля відставила єго на стацийну варту. Аж тепер зачала ся єго справдїшна одисея. Військові власти, бачучи перед собою улана, стационованого в Жовкві,

відіслали єго на місце служби. Однак там не принято Комбієна, лише відібравши єму сьвяточний одяг і перебравши в старий, відставлено до уланьских касарень на Вульці, де однак також не принято Комбієна, як незвісного. Супроти того відставлено єго на поліцию і аж ту, по шістьох днях, вияснила ся історія. Однак Брицкий вийшов на сій замині найгірше, бо цілий свій „урльоп“ пересидів в арешті, а тепер жде єго в Жовкві дальша кара.

— **Жіночі вязниці в Зєдин. Державах.** В останних часах повстають і розповсюднюють ся в Зєдин. Державах жіночі вязниці нового типу котрі анї під оглядом внїшного вигляду анї внутрішної орґанізациї не подібні до грізних заведень карних минулого столїтя Управа вязниць, маючи на цїли поправу вязнїв дбає про їх фізичну і моральну сторону.

Тюремні келії є чисті, ясні і соняшні. В вільних хвилях збирають ся вязні до просторої комнати, де містить ся велика бібліотека. В робітах вязнїв є на першім місци огородництво і садівництво. Крім сего вязні-женщини прядуть і виробляють матераци. Праця сего рода дає дуже успішні наслїдки.

— **Любовна драма** З Букарешту доносять: Поручник кавалериї Боднарескул, з мести за зірване з ним зносин своєї любовниці, впав до єї помешканя і обляв єї вітриолем. Підчас погоні за офіцером, в котрій взяла участь сторожа безпеченьства і публика, стрілив офіцир з револьвера, кладучи на місци трупом 1 поліцияита і 2 прохожих. Кілька осіб потерпіло тяжкі рани. Вкінци спрямував здогонюваний офіцир до себе револьвер і відібрав собі житє.

Оповістки.

— **Надане презенти.** Намісництво запрезентувало о. Єронїма Моравского, гр.-кат. пароха в Кривім, на опорожнене гр.-кат. приходство в Провім(?).

Наука, умілість і письменьство.

Вибір з українсько-рускої літератури для III. і IV. року учительских семінарий. уложив Олександер Барвіньский. У Львові 1910. стор CCVIII і 559. Ціна 4 корони в переплеті.

З сего Вибору вийшов окремим виданєм „Огляд українсько-рускої літератури“ ціна в переплеті 1 кор. 50 сот.

Про се видане наші народно-демократичні виданя навіть не згадали, очивидно наслїдком партийного засліпленя, а тимчасом в педаґоґічно-науковім місячнику „Muzeum“ видаванім у Львові, появила ся в листопадовім випуску оцінка берлїньского ученого проф. Александра Брікнера, котру тут наводимо перекладом.

На сю книжку, пише проф. Брікнер, зложили ся обемистий вступ, який представляє ся в широких чертах цілість рускої літератури від заведеня християньства аж до наших днів і виїмки з давних і нових творів попереджені уступами про самих авторів, їх житєписию, короткою і влучною оцінкою їх становища і значіня. Ціла книжка оживлена одноцїлим духом, вибігає поза межі звичайних хрестоматий і дає повний образ духового житя народа: живо написаний вступ є хиба найлїпшою, цїлком популярною історією літератури, яку Русини мають а властивий „вибір“ є єго викінченєм. У виборі клав видавець головну вагу не на число, можна було узглянити ще не одного автора; тим більше місця зискало ся для тих немногих, котрих в XIX. ст. узгляднено; всего їх 16, почавши від Котляревского. Тексти є наголошувані; примітки пояснюють слова і инші подробиці; тут і там не згодив би ся я з викладом, н. пр. Кощій Ігоревого Слова не походить від кости: слово се ориєнтальне і стоїть у звязи з Кочем (нашим Котчим, відси нїм. Kutsche); або замітка на 124 стор. про Мартириміяна, припадкову якусь назву. Твори народної поезиї і прози помістив видавець між старою а новою літературою, хиба по прикладі Пипіна, котрого і автор найновійшої публїцистично закрашеної історії рускої літератури, Єфремов, в тім наслїдував. Стою при давній методї (на пр. Ґалахова і ин., якої боронить справедливо Владиміров): народну творчість належить трактувати зовсім окремішно від „письменної“ і поміщувати єї розбір у вступі або закінченю, нїколи розривати нею історию письменьства, хиба для тої припадкової причини, що єї записуване почало ся около того часу, нїби в XVIII. ст., алеж аж на XIX. ст. припадає поважна праця збирачів. І „містичне“ пояснюване, відшукуване якихсь поганьских черт усунув би я зовсім: в Ігоревім Слові є то орнаментика цїлком внїшна, нїби як назване гусел „деревом думаня“ а в народних колядках нема вже найменшого слїду мітів. З Ігоревого Слова дав видавець лише кусничок автентичний (з перекладом), для инших уступів ужив поетицких переспівів Шевченка і ин. Можна би о се спорити (згадую що бусова година то не „часи короля Антів Боза“*), скоро кримскі дївиці XII. столїтя не читали лїтописи Йорданеса, є инші тогож виклади, на пр. найновійший Ільїньского). Де видавець заступив старорускі тексти з лїтописий і т. д. перекладами, тут справедливість по єго стороні, бож то переклади вірні, не свобідні транспозициї, фальшуючі тексти. Ще слівце про подїл рускої лїтератури; стару єї добу числить автор до 1453. р., я пересунув би єї до 1500. року; упадок Царгороду побільшив хиба московску буту і зарозумілість, иншого впливу не мав на лїтературу; лїтописи Новгороду Великого не належать до сеї книжки анї Слово заточника Данила, бож то радше північно-рускі памятники „Середної доби“ (1453 - 1798) не дїлив би я роком люблиньскої унії, що в лїтературі безпосередно нічим не відбила ся: помішано дату історичну, політичну з культуральною. Що до представленя найновійшої доби є певний розлад між Вступом а Вибором (Читанкою); там говорить автор на пр. про Франка обемисто, тут обминає єго зовсім, хотяй вибір о много менших авторів давав; се видає ся менї нїби покривдженєм великих заслуг Ів. Франка: рішали тут видно инші згляди не лїтературні. Крім Франка переважають розмірно галицкі письменники; коли би Киевлянин укладав сей вибір, випав би він відмінно, чого доказом хотяй би висше згадана история лїтератури Єфремова, що трактує Галичину цїлком несправедливо з гори: „кордон“ заховав видно все ще глубше значінє. Можна би отже спорити з видавцем про не одно, однак се не зміняє зовсім нашого осуду: своєю одноцїлостю, влучностю добору, живостю викладу перевисшає та хрестоматия подібні твори і може бути взірцем для инших; заслужив ся єї автор дїйсно около народної лїтератури і шкільної молодежи, даючи їй знаменитий підручник, впроваджуючи її, як лїпше не можна в пізнанє розвитку і змісту народної лїтератури.

Олександер Брікнер.

(Конець буде).

*) Се пояснене професора Ом. Огоновского.

Телеґрами

з дня 29. грудня.

Відень. (ТКБ). Повне засїдане австрийскої делеґациї зачало ся нинї о год. 10·15. Ухвалено зараз приступити до нарад над звітом фінансової комісиї в справі буджетової провізориї. По промові звітника д-ра Ґрабмаєра забрав голос дел. Корошец.

Ґенуа. (Прив. тел.). Помер ту на удар серця архіеп. ґр. Пульчіано в 58. р. житя.

Лївадия. (ТКБ). Царска родина з дїтьми виїхала до Севастополя.

Рим. (Прив. тел.). Corr. d' Italia доносить з Александриї, що єгипетскі власти не дозволили висїсти на сушу росийским легунам, що хотїли через Єгипет дістати ся до турецкого війска. Їх лїтаки узнано за воєнну контрабанду.

Гамбурґ. Нїмецкий пароплав „Хайос“, що плив до Триєсту, пішов під воду в заливі Біская. З 30 людий залоги вратовано лише двох.

Господарскі, промислові і торговельні вісти.

Комунїкат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу на безроги у Віднї, дня 24. грудня 1911.

Загальний згін виносив 24.838 штук.

Цїни:

	Пріма:
Безроги галицкі, молоді, легкі	110—118
„ „ тяжкі і товсті	90—110
„ „ старі і вибраковані	80—90

Тенденция: Сей торг був від попередного о 292 штук більший; з причини великого обісланя торгт цїни не впали так добре як сего сподївали ся.

Спілки приналежні до „Краєвого Союза для збуту худоби“ доставили 4.575 штук на 7.346 штук, проданих через Хлїборобску Аґенцию для продажи худоби.

Вже вийшла брошура п. з.

В обороні правди і чести,

відповіди радн. Двора Ол. Барвіньского, д-ра К. Студиньского і д-ра Ос. Маковея на напасти „Дїла“. Стор. 99. 16-ки. Ціна 50 сот. Набути можна в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок число 10.

Асекуруйте своє майно від огню

в „Днїстрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цїлого народу.

дий Русин повинен асекуровати ся тільв рускім товаристві взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекурацийного, тільки один

„ДНЇСТЕР“

„ДНЇСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпеченя **селяньских будинків.**

„ДНЇСТЕР“ звертає кождорічний **чистий зиск** своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.

„ДНЇСТЕР“ оцїнює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісиї запрошує все двох господарів на оцїнителїв.

„ДНЇСТЕР“ дає підмоги **руским школам і бурсам**, де виховують ся селяньскі дїти.

Люди асекуровані в „ДНЇСТРІ“ можуть дістати позичку у всїх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Днїстер“.

Власні фонди „Днїстра“ виносять з кінцем 1910 року 3,052.250 корон.

„ДНЇСТЕР“ приймає обезпеченя на житє у всїх догідних комбінациях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНЇСТРІ“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цїнні папери і векслї за дешевою оплатою премії.

Адреса „Днїстра“: Товариство взаїмних обезпечень „Днїстер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

!!Купуйте!!

одобрений Радою шкільною краєвою і виданий накладом „Видавництва Чина св. Василия В.“ в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барвіньского п. з. *„Оповіданя з рідної історії“.*

Підручник обнимає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстраций (числом 53) на кредовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего **2 К 20 с.**

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодежи вперве повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників І. кляси середних шкіл, але при недостачі иншого підручника й для учеників висшик кляс, для руских видїлових шкіл, для семінарий і лїцеїв та до кваліфікацийних іспитів на народних і видїлових учителїв.

Надає ся він до науки в дївочих та хлопячих бурсах і институтах, а ізза своєї приступности також для наших **читалень**, для **селян і міщан**. З хісном може почитати ся з него нашої історії й **кождий осьвічений Русин**, що не має часу розчитувати ся в обемистих книжках.

У Львові набувати можна в „Книгарні Наук. Товариства ім Шевченка“, Ринок 10.

ДО АМЕРИКИ КАНАДИ

найлїпше перевозить

Лїнія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецка **99**.

Цїна переправи кораблем 160 корон за дорослі особи разом з поголовним податком, а **90** К за дїти понизше 12 лїт з погол. подат.

Уважайте на ч. 99.

ВІДЇЗД З ПОРТІВ:

Панонія з Триєсту 12. січня 1912.
Каронія з Рєки (Фюме) 1. лютого 1912.

З ЛЇВЕРПОЛЮ:

Найбільші і найвеличавійші пароходи на сьвітї:

Люзітанія, дня, 27/1, 17/2. 9/3 1912.
Мавританія, 30/12 1911, 20/1, 2/3, 23/3 1912

ПОРАДНИК

для „Соколів“ і „Січий“

„НА СОКОЛИНИХ КРИЛАХ“.

Зладив С. Ґорук.

Сторін 346, кількадесять ілюстраций крім рисунків до вправ. Набувати можна у автора: Львів, ул. Хмельовского ч. 15, або в книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові Ринок 10. по цїнї 3 К 20 с за оправлений примірник. На оплату почти належить долучити 26 сотиків.

РЕВУН

сатира Осипа Маковея з образками Струхманчука

коштує в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові (Ринок 10) 1 К (з почтовою пересилкою 1 К 20 с)

Позір! Читайте! Позір!

В вересни сего року повстала

Перша механїчна ткальня

у ЛЬВОВІ, ул. Замарстинівска ч. 29.

Приймає кождого дня крім недїль і руских сьвят прядиво і клоче, та виробляє скоро, точно і по дешевих цїнах гарне, густе полотно, настільники, ручники і міховину після желань Вп. Замовляючих. Цїнники з описом ткацких машин та прібки полотен висилає ся на жадане. Совісних аґентів приймає під користними услівями.

Перша механїчна ткальня у Львові, ул. Замарстинівска ч. 29. Стация: Львів-Підзамче.

Розклад їзди зелїзниць у Львові.

Відїзд з Головного двірця до:

рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи		рано	перед пол.	по пол	вечер	в ночи
3·40	8·22*	2·45*	7·00*	11·1	Кр ова	5·50	9·00*		5·48	9·50
—	8·45	6·05	7·30	12·35*	Краєова	7·30	10·15	1·30*	8·25*	2·22*
—	—	5·46	—	—	Мшани	—	—	—	7·15	—
—	—	3·50	—	—	Ряше а	—	—	1·10	5·40	—
6·15	10·40	2·18*	8·46	11·13	Підволочиск	7·20	11·55	2·10*	—	10·30
—	—	2·35	8·38*●	—	Красного	—	8·08*	—	10·10	—
6·0)	9·15*	2·20*	—	10·48	Черківців	8·05	—	2·05*	—	9·34
—	9·37	—	—	2·50*	Чернівців	—	—	5·52	6·26*	12·05
—	—	3·05	—	—	С[illegible]ого	—	10·25	—	—	—
—	—	—	6·29	—	Колом[illegible]	5·45	—	—	—	—
6·00	—	1·45	6·50	11·25	Стрия	7·28	11·40	6·45	—	11·00
7·30	—	1·45	6·50	—	Лавочного	7·28	11·40	4·25	—	11·00
6·35	9·05	3·40	—	10·40	Самбора	8·00	9·58	1·40	9·00	—
[illegible]·35	—	2·28	7·49	11·35F	Рави р. Брухович	7·33	—	1·26	8·00	—
6·06	7·22	—	-	11·35E	Брухович	—	—	—	—	—
8·20	—	—	—	6·00	Яворова, Янова	8·15	—	4·30	—	—
[illegible]·8	—	—	6·16	—	Підгайців	—	11·15	—	10·20	—
5·58	—	—	6·16	—	В[illegible]ників	—	11·15	—	10·20	12·16K
[illegible]·50	—	2·50	—	—	Стоянова	—	10·04	—	6·30	—

Відїзд з Підзамча до:

6·30	11·01	2·33	9·09	11·33	Підволочиск	7·01	11·3	1·55*		10·13
—	—	2·52	8·51*	—	Красного	—	7·49*	—	5·16	—
6·12	—	—	6·30	—	Підгайців	—	10·54	—	8·52	—
6·12	—	1·30	6·30	10·40K	Винник	7·26	10·54	6·24	9·57	12·00K
8·12	—	—	5·38	—	Стоянова	9·42	—	6·11	9·57	—

Відїзд з Личакова до:

6·31	—	—	6·51	—	Під гайців	—	10·36	—	9·36	—
6·31	—	1·49	6·51	10·59	Винник	7·08	10·36	6·06	9·36	11·43

* поспішний поїзд. поїзд поки що не їздить. E лише в недїлї. K в суботи і недїлї.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**

З друкарні В. А. Шийковского у Львові.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL